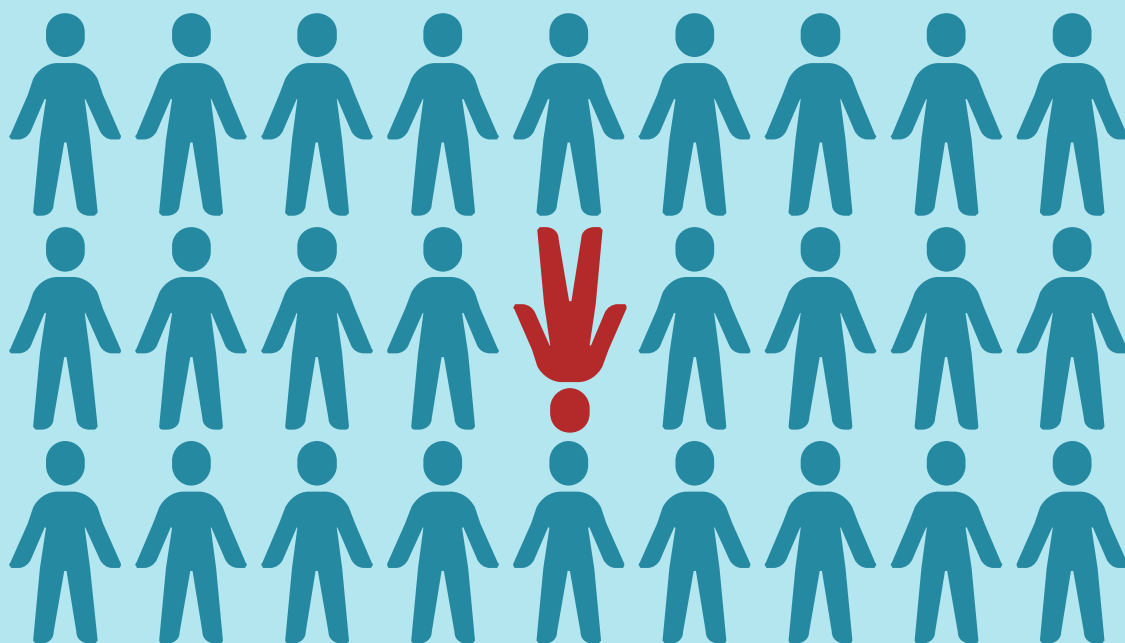

Samfundets betydning for konform adfærd

Projekt Forskerspirer 2023	
Titel	Samfundets betydning for konform adfærd
Identifikationskode	MT65
Navn	Mille Tybjerg
Gymnasium	Odense Katedralskole
Fagområde	SAMF

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Problemformulering og formål	3
Afgrensning.....	3
Teori	4
Metodevalg.....	5
Udførsel af projektet	6
Deltagere	6
Forberedelser.....	7
Eksperimentets udførsel.....	7
Konklusion.....	8
Anerkendelse.....	9
Litteraturliste.....	10
Bilag 1	10
Bilag 2	11
Bilag 3	11

Indledning

Samfundet har i høj grad udviklet sig og senmoderne tendenser har sat individet mere i fokus og skabt plads til det frie valg¹. Flere valg fører til ændret adfærd hos individet. Mit projekt sætter fokus på om samfundets udvikling påvirker individets konforme adfærd i dag, der er interessant, da min tese er, at vi i dag i højere grad er i stand til at tage et selvstændigt valg og ikke følge normen og dermed ikke i samme grad udviser konform adfærd. Konform adfærd er relevant, da samfundet ikke ville fungere uden normer. Normer findes både i trafikken, love og generel interaktion - vi har brug for normer for at vide, hvordan vi skal agere. Det problematiske ved normer sker, hvis vi følger dem blindt eller går imod rationaliteten. Projektet vil gå i dybden med det senmoderne individs selvstændighed. Min interesse for emnet udspringer af min samfundsfags- og psykologiundervisning i gymnasiet, hvor jeg er blevet bekendt med Anthony Giddens opfattelse af det senmoderne samfund og Solomon Aschs eksperiment om konformitet (1951). I forbindelse med undervisningen er jeg gjort opmærksom på eksperimentet og begreber, der vækker min nysgerrighed og skaber forbindelse til den forskning jeg ønsker at lave, der netop skal sammenligne

¹ Brøndum, Peter og Banke Hansen, Thor (2017). Kapitel 3.

den mængde af konform adfærd, der kom til udtryk i Aschs eksperiment, med mængden af konform adfærd i dag. Projektet skal tilrettelægges, så jeg på baggrund af relevant viden fra psykologi- og samfundsfagsundervisning kan opstille et eksperiment, hvor graden af konform adfærd i dag kan sammenlignes med Solomon Aschs resultater. Således kan jeg vurdere og konkludere hvorvidt samfundets udvikling har betydet ændring i graden af konform adfærd hos individet.

Problemformulering og formål

Med min interesse og undren har jeg valgt at opstille følgende problemformulering:

Har samfundets udvikling siden 1951 skabt en ændring og mindskning af individets konforme adfærd?

Projektets formål er at undersøge, hvorvidt individets konforme adfærd påvirkes af samfundets udvikling. Det vil jeg analysere ved at genskabe Solomon Aschs socialpsykologiske eksperiment om konformitet, og undersøge hvordan eksperimentet vil tage sig ud i nutidens samfund. På baggrund af eksperimentet vil Aschs resultater kunne sammenlignes med mine egne og bidrage til en diskussion og vurdering af, hvorvidt individets konforme adfærd er til stede i lavere grad end førhen. Konform adfærd kan spille en både positiv og negativ faktor i det menneskelige adfærd, afhængig af om vi følger dem blindt eller således, at samfundet hænger sammen, og mit projekt udspringer deraf. Jeg har en forventning om, at de senmoderne tendenser, der præger vores samfund i høj grad må påvirke og mindske individets konforme adfærd.

Min hypotese er deraf følgende:

Individet udviser i lavere grad konform adfærd i dag, sammenlignet med 1951, på grund af samfundets udvikling.

Uagtet om hypotesen bekræftes eller afkræftes, vil forskningen skabe mulighed for øget forståelse af hvorvidt individets konforme adfærd påvirkes af samfundets udvikling.

Afgrænsning

I mit projekt bruger jeg 'konform adfærd' om individets tilpasning af eget adfærd, så det tilpasses en større gruppe, mængde eller norms adfærd. Afgrænsningen bruges for at sikre en forståelse af, at det er adfærden eller ændring heraf, der er interessant.

Teori

Samfundet er konstant under udvikling og er i høj grad med til at påvirke individets adfærd.

Perioden vi lever i i dag klassificeres som det senmoderne samfund og karakteriseres ved en enorm forandringshastighed. Særligt individets øgede refleksivitet i det senmoderne samfund kendetegner, ifølge sociolog Anthony Giddens, vores samfund i dag. Begrebet dækker over idéen om, at individet i dag tænker mere over sine valg og gør sig flere overvejelser end tidligere. Den øgede refleksivitet understøtter den voksende individualisering, der frigør individet fra sin tidligere tilhørte gruppe i form af slægt, religion, køn mm.. Giddens mener, at denne individualisering er med til at sætte individet i centrum i nutidens samfund. Udviklingen er sket på baggrund af en aftraditionalisering, der ændrede, at individets handlemuligheder og forståelse af verden blev styret af samfundets fælles værdier, normer, autoriteter mm. Giddens forklarer med 'aftraditionalisering', at individets handlemuligheder i dag er mere frie, da det senmoderne samfund har øgede muligheder for at rejse, og at globaliseringen og øget teknologi gør det muligt at indhente viden på kort tid².

Samfundets udvikling har således haft en stor betydning for mulige ændringer i individets adfærd, der i langt højere grad er fri til at tage sit eget valg.

Netop muligheden for at have et frit valg og stå ved det kommer til udtryk i Solomon Aschs eksperiment om konformitet fra 1951. Eksperimentets fokus var at undersøge hvorvidt mennesker ændrer deres adfærd, for at følge hvad mængden gør - om de udviser konform adfærd, heraf konformitet. Her opstillede Asch eksperimentet og fortalte 50 collegestuderende mænd, at de skulle deltage i en synstest. I virkeligheden bestod eksperimentet af 7 allierede, der var medspillere og kendte til eksperimentets reelle formål og de 50 studerende, der var med som 'naive'. De 7 allierede og en enkelt collegestuderende ad gangen blev placeret i et rum, så alle medspillere sad først og den naive til sidst. Her præsenteres de for 18 runder af forskellige sæt med papirer med streger på³. De skulle udpege hvilken streg A, B eller C, der svarede til den streg, de så på det andet papir. I starten svarede alle korrekt, både medspillere og den naive. Men ad vejen var medspillerne instrueret i at svare forkert. Medspillerne svarede i alt forkert i 12 ud af 18 af runderne. Herfra blev det observeret hvorvidt den naive ændrede sit svar for at passe ind i mængden. Om den naive udviste konform

² Brøndum, Peter og Banke Hansen, Thor (2017). Kapitel 3.

³ Bilag 1

adfærd. I eksperimentet viste det sig, at hele 76% af de 'naive' svarede forkert mindst en gang - de udviste konform adfærd⁴.

På baggrund af samfundets udvikling med både individualisering, aftraditionalisering og en øget refleksivitet er projektets grundantagelse, at vi mennesker i dag må være blevet mere selvstændige og har fået større tro på egne evner. Det må betyde, at vi vil agere efter hvad vi selv tror, der er korrekt, og ikke efter hvad mængden antyder. Jeg formoder, at mennesker i dag udviser mindre konform adfærd end de gjorde i 1951, og netop det lægger grundlaget for mit forskningsprojekt og min hypotese.

Metodevalg

Min forskning bygger på eksperimentet, der skal opstilles. Opstillingen i et eksperiment kræver mange hensyn og har fejlkilder. Jeg vil være opmærksom på både Pygmalioneffekten, undersøgelseseffekten og repræsentativiteten, og gøre mit for at mindske disse mest muligt. Samtidig skaber det faktum, at Solomon Aschs eksperimentet er meget kendt, en ny fejlkilde, som kan risikere, at noget af den indsamlede empiri ikke kan bruges. Der er flere relevante fejlkilder at tage højde for i eksperimentet, men de vurderes ikke afgørende nok, da eksperimentet stadig kan bruges til at drage konklusion om hvorvidt menneskers konforme adfærd er mindsket af samfundets udvikling.

Projektet vil gøre brug af den deduktive metode, da denne giver bedst mening for udførelsen af min forskning. Eksperimentet vil kunne be- eller afkræfte hypotesen og på baggrund af dette kan der drages en konklusion, og således vil den deduktive metode bidrage til at opfylde problemstillingen. Fordelene ved brug af den deduktive metode i projektet er, at den kan bruges til at be- eller afkræfte min hypotese, da metoden gør det muligt at teste specifikt. Ulempen er dog, at den ikke afspejler virkelige situationer, men da den stadig kan bruges til at give et billede af en given situation, vurderes det, at fordele ved metoden vejer højere end ulemper, og derfor er den deduktive metode mest optimal for min forskning.

⁴ Haslam, S. A., & Smith, J. R. (2017). Kapitel 5.

Derudover gøres der brug af den kvantitative metode, da den er velegnet sammen med den deduktive metode. Da der skal bruges hård data til at sammenligne Aschs resultater med mine egne vil metoden være optimal for forskningen. Jeg ser ikke, at det er nødvendigt at inddrage den kvalitative metode i forskningen, da dette vil tage en anden vinkel, der fokuserer mere på enkelte tilfælde fremfor det overordnede billede, som der er brug for, for at kunne sammenligne med Aschs eksperiment.

Udførsel af projektet

Deltagere

For at kunne realisere dette projekt skal jeg bruge mange deltagende. Jeg har valgt at forsøgspersonerne i høj grad skal læne sig op ad Aschs forsøgspersoner, der bestod af 50 mandlige studerende på Swarthmore College i USA⁵. Jeg vurderer dog, at de senmoderne tendenser og globalisering retfærdiggør, at der indgår andre typer i min forskning, da samfundet har udviklet sig i sådan grad, at universitetsstuderende fra hele Danmark uanset køn - ikke udelukkende mænd fra USA, som i Aschs eksperiment - vil give resultater, der kan sammenlignes, og at det i højere grad vil afspejle nutiden og en eventuel udvikling.

Jeg skal derfor bruge 50 universitetsstuderende fra hele Danmark, der har rollen som 'naive'. De 50 studerende kan være af forskellige køn, etniciteter mm. for at styrke repræsentativiteten. De må ikke være psykologistuderende, da de med høj sandsynlighed vil kende eksperimentet på forhånd.

Derudover skal jeg bruge 7 skuespillerstuderende, der har rollen som 'medspillere'.

De 50 universitetsstuderende vil jeg finde ved at udsende et informationsark på landets universiteter, der beskriver et forskningsprojekt, der beskrives som en 'synstest', for at sikre, at de studerende ikke er bekendt med det reelle formål. Jeg vil lægge vægt på, at der betales for al transport, og at der gives en gave for deltagelsen for at sikre folks interesse.

De 7 skuespillerstuderende vil jeg opsøge på Odense Teater og fortælle sandheden bag projektet og igen lokke med gave for deltagelsen.

Når deltagerne er fundet, vil jeg opstille eksperimentet, der vil forløbe sig over 5 dage. Hver dag vil der være 10 nye ud af de 50 universitetsstuderende, der indgår sammen med de 7 skuespillerstuderende, der er til stede alle 5 dage.

⁵ Mcleod, Saul (2023).

Forberedelser

På forhånd vil jeg have mødtes med en psykolog, eller psykologstuderende, der kan give mig ressourcerne til at kunne håndtere forsøgspersonerne korrekt, og give deltagerne en debriefing efter forsøget. Således sikrer jeg at kunne stå indenfor, at eksperimentet håndteres etisk korrekt. Ligeledes forbereder jeg 18 sæt af linje-papirer (se *bilag 1* for eksempel). Her laver jeg 18 forskellige sæt af eksempler på linje-eksperimentet, hvor det korrekte svar fremgår tydeligt.

Eksperimentets udførsel

Når de deltagende ankommer, følges de ind i rummet, hvor eksperimentet skal udføres. Her placeres forsøgspersonerne ifølge den naive tilfældigt, men i virkeligheden placeres de, så alle medspillere sidder først og den naive placeres sidst. Så præsenterer jeg dem for 18 runder af de 18 sæt af linje-papirer.

I starten svarer alle korrekt, både medspillere og den naive. Men ad vejen svarer medspillerne forkert, og så observerer jeg, hvordan den naive reagerer og noterer. Medspillerne svarer i alt forkert i 12 ud af 18 af runderne. Når de 18 runder er færdige, afsløres eksperimentets reelle intention for den naive herunder debriefing, hvor der spørges ind til hvorvidt de kender til Aschs forsøg, og den naive sendes hjem. Sådan gentages forløbet for alle 50 universitetsstuderende, de naive.

Efterbehandling

Efter eksperimentets udførsel vil jeg tage mig tid til at samle empiri for alle 5 dage og lave beregninger, så jeg kan sammenligne de nyfundne resultater med de resultater Solomon Asch fandt i 1951. Her vurderer jeg, at eksperimentet vil vise en øget eller samme grad af konform adfærd, hvis mere eller netop 76% af de naive forsøgspersoner mindst en gang svarer forkert. Eksperimentet vil derimod vise en mindsket mængde konform adfærd, hvis færre end 76% af de naive forsøgspersoner mindst en gang svarer forkert. Her forventer jeg at arbejde med konfidensintervaller, for at kunne udregne signifikante forskelle, så 1951 sammenlignes med i dag.

Bilag 2 og 3 er vedlagt og viser tidsramme og budget for projektets udførsel.

Konklusion

På baggrund af min genskabelse af Solomon Aschs eksperiment om konformitet forventer jeg at kunne vurdere, hvorvidt individets konforme adfærd er mindsket på grund af samfundets udvikling siden 1951. Mit eksperiment kan således have to udfald: Enten bekræftes min antagelse om, at vi mennesker i dag i mindre grad lader normer påvirke vores adfærd - at vi i lavere grad udviser konform adfærd på grund af et mere individualiseret samfund. Eller også, afkræftes min antagelse; måske udviser vi i lige så høj eller højere grad konform adfærd i dag sammenlignet med 1951.

Uagtet resultatet er begge udfald interessante.

Hvis det i eksperimentet viser sig, at mennesker i dag udviser mindre konform adfærd, kan det betyde, at vi er blevet bedre til at 'stå op for os selv' og handle efter hvad vi *selv* tror og mener. Således vil samfundets udvikling have haft en stor betydning og påvirkning på en ændring i det menneskelige adfærd. Der kan selvfølgelig være forskellige holdninger til hvorvidt man mener, at det er godt eller skidt, men uanset, er det interessant, da det kan være relevant at kigge på i forhold til samfundsmæssige normer.

Hvis det i eksperimentet derimod viser sig, at mennesker agerer konformt i samme grad som de gjorde i 1951, vil dette være et udtryk for, at samfundets udvikling ikke påvirker individets konforme adfærd. Dette lægger op til ny forskning og stiller nye spørgsmål. For hvilke faktorer kan så være afgørende for hvorvidt vi agerer konformt eller ej?

På den anden side kan man argumentere for, at der er chance for at samfundets udvikling har påvirket og forhøjet individets konforme adfærd. Det vil komme til udtryk i eksperimentet, hvis det viser sig, at der er flere der agerer konformt i dag end der gjorde i 1951. Således vil min antagelse om, at samfundets udvikling har betydning for konform adfærd, bekræftes - men samtidig vil min antagelse om, at samfundets udvikling har mindsket individets konforme afkræftes. Dette er enormt interessant og kan også bruges til ny forskning.

Alle disse udfald og muligheder for videre forskning er et af de punkter, der gør, at jeg finder projektet interessant og aktuelt. Jeg synes det er spændende at undersøge, da det kan være med til at forklare mange ting alt afhængigt af hvordan man vinkler det. Særligt det moralske aspekt er interessant, da det giver et billede af hvorvidt mennesker er tilbøjelige til at følge normer eller ændre adfærd til noget, de godt ved, der er forkert. Det kan både være i forhold til mobning, krigsførelse mm.. I hvert fald er det en forskning, der uanset udfaldet, lægger op til nye diskussioner og konklusioner - og ikke mindst endnu mere forskning.

Anerkendelse

Der skal lyde en stor tak til min forskerkontakt Sarah Awad, Ph.d. i Social and Cultural Psychology og lektor på Aalborg Universitet, for vejledning til mit projekt. Ligeledes en stor tak til min samfundsfagslærer og skolekoordinator Morten Petersen for hjælp undervejs, hvad både det gælder samfundsfaglig viden og generelt om Projekt Forskerspirer. Min tidligere psykologilærer, Majbrit Tindahl Christiansen, skal også have stor tak for at vække min interesse for socialpsykologien og præsentere mig for teori og viden, der fik mit projekt til at spire.

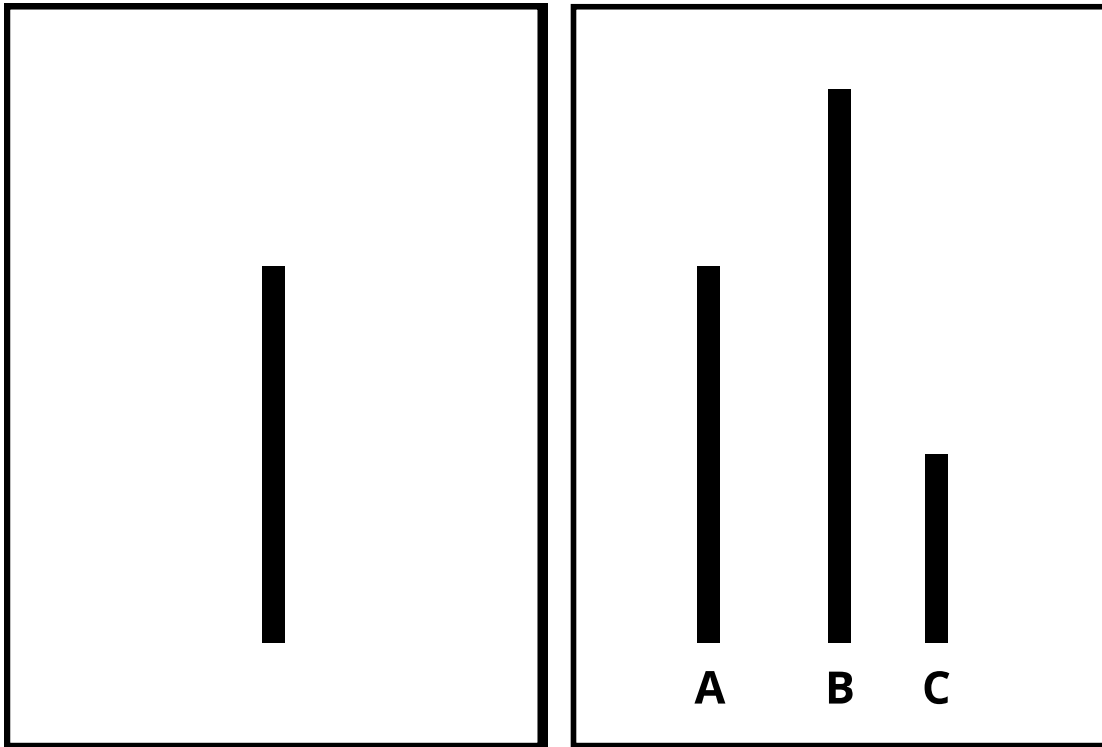
Litteraturliste

Brøndum, Peter & Banke Hansen, Thor (2017). *Luk samfundet op!*. 3. udgave. Colombus

Haslam, S. A., & Smith, J. R. (2017). *Social psychology: Revisiting the classic studies*. *Social Psychology*. 2. udgave. SAGE Publications Ltd.

McLeod, Saul (2023). *Simplypsychology.org*. Solomon Asch Conformity Line Experiment Study. Lokaliseret den 18. oktober 2023.

Bilag 1: Eksempel på ét ud af 18 linje-papirer sæt

Bilag 2

Plan	Tid
Udsend forespørgsel på deltagere - opsøg universitetsstuderende, skuespillerstuderende + forklar hensigt + afvent svar	45 dage
Udsend tidsplan til de deltagende og afvent ugen for eksperimentet + informer skuespillerstuderende forløbet	37 dage
Eksperimentet udføres	30 min. pr. universitetsstuderende $30 \cdot 50 = 1500$ minutter $1500/60 = 25$ timer + indlagte pauser = 5 timer $25 + 5 = 30$ timer (fordeles over 5 dage) <u>5 dage</u>
Data indsamles, beregninger laves og sammenlignes + resultater kan diskuteres og konkluderes	5 dage

$$45 + 37 + 5 + 5 = 92$$

Projektets udførsel vil tage 92 dage

Bilag 3

Udgift	Pris
Transport til de 50 universitetsstuderende	120 kr. pr. deltagende (nogle skal slet ikke bruge transport, derfor et gennemsnitligt beløb) $120 \cdot 50 = 6.000$ kr.
Transport til skuespillerstuderende	0 kr., da de skal findes i Odense hvor eksperimentet skal laves.
Gaver til de 50 universitetsstuderende (bruger ca. 30 min. hver)	Værdi: 150 kr. pr. gave $150 \cdot 50 = 7.500$ kr.

Gaver til de 7 skuespillerstuderende	Værdi 500 kr. pr. gave $500 \cdot 7 = 3.500$ kr.
Møde med psykolog/psykologstuderende	0 kr.
Forplejning alle 5 dage	500 kr. pr. dag $500 \cdot 5 = 2.500$ kr.
Samlede udgifter:	$6000 + 0 + 7500 + 3500 + 2500 =$ 19500 kr.

Projektets udførelse vil koste 19.500 kr. og vil derfor holde sig inden for budgettet på 20.000 kroner